

WELSRYP, DE HERVORMDE KERK

Volgens een oude overlevering is de kerk van Welsryp gebouwd op de plaats waar zich een hostie-wonder zou hebben voorgedaan. Dit zou zich rond 1200 hebben afgespeeld. In ieder geval schijnt de kern van het huidige muurwerk gebouwd te zijn rond 1200; door de vele verbouwingen in de achttiende en negentiende eeuw is hier weinig meer van zichtbaar, slechts de noordwesthoek van de kerk laat nog kloostermoppen zien. In 1515 werd de kerk in brand gestoken door de Zwarte Hoop, waarna het schip een nieuw gotisch tongewelf kreeg. Dit gewelf is, zij het verminkt, nog altijd aanwezig, in het koor zijn de gotische sleutelstukken nog bewaard. In de achttiende eeuw is het gehele interieur vernieuwd: in 1759 heeft Johannes Hardenberg het snijwerk voor de preekstoel gemaakt, en ook het snijwerk aan de banken zal van zijn hand zijn. De kerk kreeg toen ook de tekstborden (de monumentenlijst van 1930 vermeldt er nog vier, nu zijn er nog twee in de kerk) en de twee opschriftborden met teksten van ds. S. Abbring. Het gehele interieur vormt een gave eenheid; het doophek is prachtig gesneden en het is opvallend dat een deel van het snijwerk nog Lodewijk XIV-stijlkenmerken vertoont, wat voor 1759 rijkelijk laat is. Tenslotte werd in 1874 nog een orgel gekocht om de inventaris compleet te maken. Dit orgel kwam uit een r.k. kerk in Oirschot en het was een typisch Frans-getint instrument.

In 1892 was de middeleeuwse zadeldaktoeren zo bouwvallig geworden dat men maar besloot deze te slopen. Men heeft toen deze zware toren vervangen door een boven de westgevel geplaatst houten dakruitertje, waarin de klok uit 1545 weer een plaatsje kreeg. Verder heeft men in hetzelfde jaar de kerk uitwendig ommetseld, waarbij de middeleeuwse sporen zijn verdwenen. Men kan zich zelfs afvragen of achter de ommetseling nog wel middeleeuws muurwerk schuilgaat, want de muren zijn betrekkelijk dun. In 1909 heeft men de klok om laten gieten, waarbij het oude opschrift wel werd herplaatst, maar tijdens de Tweede Wereldoorlog is deze klok gevorderd en na de oorlog niet teruggekeerd. In 1955 heeft men het interieur gerestaureerd: het meubilair was vóór dat jaar bruin (het is niet duidelijk of het hout geverfd was of niet) en het krulwerk was wit. Bij de restauratie heeft men het meubilair grijs geschilderd, het krulwerk liet men wit. Het gewelf werd bij deze gelegenheid blauw geschilderd. Of toen ook de trekbalken vervangen zijn door de lelijke ijzeren stangen is onduidelijk. Verder kon men het achttiende-eeuwse orgel voor f 4000,- verkopen naar Minnertsga, waarna de firma Pels & zoon opdracht kreeg een nieuw electro-pneumatisch orgel te bouwen. Dit orgel werd wat naar achteren geplaatst, de kreake werd wat vergroot, zo konden ook nog mensen vóór het orgel zitten.

In het voorportaal van de kerk bevindt zich in de muur een schitterend bewaard gebleven grafzerk van Otto van Galema en Eets van Feitsma, deze steen is praktisch niet afgesleten, zodat ook de kleinste beitelsporen van de beeldhouwer bewaard zijn gebleven. Verder liggen in de voorkerk nog enkele eenvoudige zerken, de rest van de zerken ligt weer onder de vloer.

Tenslotte nog de dispositie van het orgel:

Onderklavier	Pedaal	Bovenklavier	Koppels
Prestant 8 vt.	Subbas 16 vt.	Spitsfluit 8 vt.	
Holpijp 8 vt.	Octaafbas 8 vt.	Salicionaal 8 vt.	P+I, P+II, I+II,
Octaaf 4 vt.	Gedekt 8 vt.	Roerfluit 4 vt.	I+II 16', II+II 16'
Fluit 4 vt.	Quintbas 5 ¹ / ₃	Nachthoorn 2 vt.	
Mixtuur 4 sterk	Prestant 4 vt.	Sesquialter 2 sterk	
		Trompet 8 vt.	

Verder nog de nodige speelhulpen in de vorm van forte- en pianoregisters. Het orgel kreeg het opusnummer 369.

L. K. van der Meer
1986

